

Crna Gora
Zavod za školstvo

OSNOVNA ŠKOLA

Predmetni program

**NJEMAČKI JEZIK, fakultativna nastava
IV, V i VI razred**

Podgorica
2010.

Predmetni program

NJEMAČKI JEZIK, fakultativna nastava
IV, V i VI razred osnovne škole

Predmetni program **NJEMAČKI JEZIK** – fakultativna nastava /drugi ciklus/ za osnovnu školu su izradili:
Budo Mojašević, Zavod za školstvo, Podgorica
Radoslav Čulafić, Gimnazija "Danilo Kiš", Budva
Ljiljana Omerdić, OŠ „Jugoslavija“ Bar

Lektura: Danijela Đilas

Na osnovu javno-važećeg opšteg dijela obrazovnog programa za osnovno obrazovanje i vaspitanje koji je utvrđen Rješenjem Ministarstva prosvjete i nauke od 23. marta 2004. godine (br. 01-1584), II saziv Savjeta za opšte obrazovanje na 1. sjednici, održanoj 15. jula 2009. godine utvrdio predmetni program **NJEMAČKI JEZIK** – fakultativna nastava za IV, V i VI razred osnovne škole,.

SADRŽAJ:

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA I PREDMETNOG PROGRAMA	4
2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA.....	4
3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA.....	5
4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA	7
5. DIDAKTIČKE PREPORUKE	18
6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA	24
7. STANDARDI ZNANJA	25
8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJE.....	29
9. RESURSI ZA REALIZACIJU.....	34
10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA	35

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA

STRANI JEZIK

NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA

Njemački jezik (fakultativna nastava)

2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA

a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa

Intenzivno povezivanje u svijetu na privrednom, kulturnom i političkom planu sve više doprinosi značaju stranog jezika kao sredstva komunikacije. Veliki značaj u tome ima njemački jezik kao jezik koji ima upotrebne vrijednosti zbog novih informatičkih i tehnoloških razvojnih postignuća i povezivanja sa državama njemačkog govornog područja u okviru privredne saradnje, posebno u oblasti turizma.

Njemački jezik kao strani jezik u osnovnoj školi značajan je kako u vaspitanju, tako i u obrazovanju. Kao opšteobrazovni predmet ima značaj u razvijanju jezičkih znanja i vještina koje su podjednako važne i za opšti intelektualni razvoj učenika/ca i za uključivanje u društvo. Nastava njemačkog jezika ima poseban značaj u daljem obrazovanju jer predstavlja direktnu korist za učenike/ce koji žele da se stručno obrazuju u profesionalnom ili ličnom životu. Učenjem njemačkog jezika učenici/e se upoznaju sa jezičkim strukturama što utiče i na upoznavanje značaja jezičkog sistema maternjeg jezika. Širenjem komunikacijskih sposobnosti upotrebom njemačkog jezika učenicima/ama se omogućava humanistički razvoj i upoznavanje sa kulturom ljudi kojima je njemački jezik sredstvo komunikacije u velikom broju evropskih država. Nastava njemačkog jezika podstiče učenike/ce na razumijevanje razlika i sličnosti u oba jezička sistema, čime se jača i njihov nacionalni identitet.

Sa njemačkim jezikom djeca se susreću prvenstveno putem medija ili porodičnim kontaktima sa rodbinom i prijateljima koji žive u inostranstvu, ali većina njih se prvi put sa njim susreću u osnovnoj školi. Sporazumijevanje na ranom nivou učenja stranog jezika (IV razred – II obrazovni ciklus) je spontano ali svjesno, takođe motivaciono, jer doprinosi snaženju povjerenja u vlastite sposobnosti.

Njemački jezik je dio opšteobrazovnog programa u osnovnoj i srednjoj školi. U osnovnoj školi sa učenjem može da se počne fakultativno i od četvrtog razreda, a od sedmog razreda kao u okviru obaveznog izbornog predmeta.

b) Broj časova i nivoi postignuća po godinama obrazovanja

Razred	Fakultativna nastava 1 -3. godina učenja		
	Nedjeljni broj časova	Godišnji broj časova	Nivoi postignuća
IV	2	60+8*	A1.1
V	2	60+8*	A1.1
VI	2	60+8*	A1
Ukupno		180+24*	

*Nastavnik/ca je slobodan/na da **oko 10%** nastavnih sadržaja oblikuje u saradnji sa učenicima/ama i upravom škole u zavisnosti od specifičnosti sredine.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Glavni cilj izučavanja stranog jezika je usmjeren na sva osnovna područja razvoja ličnosti:

- na vaspitanje za toleranciju,
- na poštovanje različitosti i saradnju sa drugima,
- na poštovanje dječjih i ljudskih prava,
- na razvijanje sposobnosti za život u demokratskom društvu.

Navedeni ciljevi mogu da se postignu jezičkom komunikacijom, tako što će se kod učenika/ca razvijati:

- poštovanje i razumijevanje druge kulture, što je preduslov za bolje razumijevanje sopstvene kulture i učvršćivanje vlastitog nacionalnog identiteta,
- radoznalost, aktivnost, učenje svim čulima i podsticanje interesovanja za ono što je drugačije, tako da će učenici/e saznati o načinu života, običajima i društvenim odnosima ljudi u zemljama njemačkog govornog područja,
- razumijevanje za različitost poređenjem sa vlastitom kulturom podjednakim razvijanjem četiri jezičke vještine: slušanje, čitanje, govor i pisanje,
- sposobnost da za komunikaciju i stvaranje kontakata sa vršnjacima/kinjama u svakodnevnim situacijama da, osim jezičkih sredstava, koriste i parajezička sredstva (mimiku, gestikulaciju),
- samopouzdanje i razumijevanje dobrih radnih i saradničkih formi za učenje jezika putem smjenjivanja različitih organizacionih formi (individualan rad, u paru, grupni ili u čitavom odjeljenju),

- poređenjem i upoznavanjem razlika i sličnosti maternjeg i njemačkog jezika učenici/e će razvijati vlastitu jezičku svijest i međukulturno ponašanje radi uspješnog zadovoljenja sopstvenih potreba i interesa, razvijanja sopstvene ličnosti, potencijala, kao i aktivnog učešća u društvenom životu, što doprinosi razvoju društva i kulture.

Učenjem stranog jezika učenici/e:

- razvijaju i učvršćuju svoju radoznalost, želju i potrebu za novim znanjem i razvijaju sposobnost za sticanje i očuvanje znanja i vještina;
- razvijaju vlastite saznavne sposobnosti do višeg nivoa, tj. do analize, sinteze, upoređivanja, rasuđivanja, procjenjivanja i vladanja argumentima, što im omogućava korisnu upotrebu naučenog i primjenu u novim životnim situacijama;
- razvijaju kreativnost, potrebu za izražavanjem i osjećaj za estetske vrijednosti;
- razvijaju sposobnost informisanog odlučivanja o nekim područjima svoga života, kao i preuzimanje odgovornosti za vlastite odluke;
- razvijaju pozitivnu predstavu o sebi, razumiju svoje osjećaje i osjećanja drugih i reaguju na njih;
- razvijaju sposobnost kvalitetne međusobne komunikacije i rješavanja nesuglasica;
- razvijaju sposobnost rada u grupi, međusobne saradnje i podrške;
- formiraju lične ciljeve učenja, upoznaju i kritički ocjenjuju svoje uspjehe i žele da ih poboljšaju;
- formiraju opšte kulturne i obrazovne vrijednosti i norme ponašanja.

Za ostvarivanje navedenih ciljeva učenici/e usvajaju i razvijaju:

1. Jezičko znanje i sposobnost

- upoznaju njemački jezik kroz: fonetski, morfološki, sintaksički i leksički nivo;
- razvijaju sposobnost za uspješno razumijevanje govornih i pisanih tekstova, kao i za govorno i pisano sporazumijevanje.

2. Sociolingvistička sposobnost

- razvijaju odgovarajući način jezičkog odazivanja u odnosu na namjenu saopštavanja i okolnosti sporazumijevanja;
- razvijaju odgovarajuće načine govornog sporazumijevanja i negovornog odazivanja.

3. Diskursna (razgovorna) sposobnost

- razvijaju odgovarajuće strategije za učestvovanje u razgovoru;
- razvijaju odgovarajuće strategije za razumijevanje i za stvaranje govornih i pisanih tekstova.

4. Strateška sposobnost

- razvijaju sposobnost za uravnotežene izjave prilikom nesporazuma;
- razvijaju sposobnost uvažavanja sagovornika/ce i poštovanja konvencija.

5. Društveno-kulturna sposobnost

- razvijaju svoju komunikacijsku sposobnost izvan jezičkih granica maternjeg jezika;
- upoznaju različite kulture njemačkog govornog područja i prema njima usklađuju svoja saopštenja;
- razvijaju cjelokupnu međukulturno-komunikacijsku sposobnost.

6. Strategija samostalnog učenja

- učenici/e upoznaju i razvijaju aktivnosti, koje im pomažu pri sticanju, čuvanju i upotrebi informacija i znanja;
- navikavaju se na pisanje domaćih zadataka;
- pokušavaju da obrađenu nastavnu lekciju upotrijebe pri samostalnom rješavanju zadataka;
- navikavaju se na upotrebu rječnika, gramatičkih pregleda i drugih mogućih pomoćnih sredstava, eventualno u elektronskoj formi.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

Na nivou ranog učenja njemačkog jezika glavni cilj nastave odnosi se na razvijanje komunikativnih sposobnosti učenika/ca, koje moraju da budu prilagođene starosnom uzrastu djeteta i njegovim interesovanjima. Učenik/ca se pažljivo priprema na slušanje i odgovarajuće usmeno reagovanje. Slušanjem i reagovanjem na ono što su čuli/e, učenicima/ama se daje mogućnost za izražavanje vlastitih želja, interesovanja, potreba i sklonosti.

Sticanje i ovladavanje sa sve četiri jezičke vještine odvija se laganom progresijom:

- prvo razumijevanje onoga što se čuje,
- potom usmeni razgovor,
- zatim postepeno uvođenje čitanja i pisanja.

Da bi mogli/e da izražavaju svoje lične želje, htjenja, ili da bi mogli da reaguju u određenim situacijama učenici/e moraju upoznati jezičke funkcije i pravilno ih koristiti kao element međusobne i komunikacije u grupi.

Jezičke aktivnosti se organizuju tako da se učenici/e sučeljavaju sa mnoštvom doživljaja i sadržaja koji utiču na njihova čula. Praktično-muzičke radne i izražajne forme treba da doprinesu obrazovanju još jedne dimenzije.

Učenicima/ama će se omogućiti da se brže stvaralački razvijaju i steknu osjećaj za jezik i estetske vrijednosti putem odgovarajućih jednostavnih oblika rada: igranjem uloga i simulacijom, pjesmom, plesnim odlomcima, igrom, mimikom, crtanjem, slikanjem, jednostavnim književnim tekstovima, dramatizacijom manje složenih tekstova, lutkarskim igrama itd.

Za rani period učenja stranog jezika (IV i V razred), koji je karakterističan za cjelokupan razvoj dječje ličnosti i koji predstavlja sponu sa pripremama za kasniji postepeni samostalni i grupni rad, odlučivanje i preuzimanje odgovornosti, veoma je značajno da se podstiče spremnost djece na usmeno sporazumijevanje, imitaciju i praćenje projekata, koji uključuju sadržaje drugih predmeta.

Nastava stranog jezika će tako preuzeti ulogu veznika i omogućiti uključivanje u širi koncept vaspitno-obrazovnog procesa kao i upoznavanje sa osnovama kulture jezika naroda njemačkog govornog područja.

Teme

Predložene teme navedene su prema klasifikaciji u *Profile deutsch, Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen* i mogu da se dopunjavaju prema potrebama nastave njemačkog jezika.

OBRAZOVANJE I ŠKOLA	razred, učionica, školski pribor, raspored časova, školske obaveze, aktivnosti na času, školski odmori, nastavni predmeti, tipovi škola, raspust
LIČNI PODACI, INFORMACIJE O OSOBAMA	članovi porodice, svakodnevni život, prijatelji, obaveze u porodici
TIJELO, ZDRAVLJE I HIGIJENA	dijelovi tijela, glava i lice, higijena, medicinsko osoblje, čula, higijena, zdravlje, povrede, bolnica, lijekovi i apoteka
SLOBODNO VRIJEME I RAZONODA	raspust, vikend, praznici, hobi, vrste hobija, područja interesovanja, igre, igračke, sport, vrste sportova, muzika, koncerti, književnost, pozorište, muzeji, TV, bioskop
STANOVANJE	mjesto stanovanja, adresa, prostorije u stanu, kući, dijelovi prostorija, opremanje stana, kuće, unutrašnjost i spoljašnjost kuće, imanja, kućni poslovi, komfor
ISHRANA	hrana, obroci, jela i pića, osobine jela i pića, u restoranu, kafiću, zdrava ishrana, priprema hrane
OKRUŽENJE/OKOLINA	selo, grad, zemlja, biljke, domaće životinje, divlje životinje, vrijeme, godišnja doba osnovne geografske karakteristike zemalja, zaštita čovjekove okoline
KUPOVINA	vrste prodavnica, cijene, količina, veličina, kupovina odjeće, obuće, hrane, namjenska kupovina, prostorije i osoblje u prodavnici
PUTOVANJA I SAOBRAĆAJ	orijentacija, raspust, turističke znamenitosti, prevozna sredstva, saobraćajni znaci, učesnici u saobraćaju, prevozna sredstva, red vožnje i informacije, saobraćajni udesi

DRŽAVNE I PRIVATNE USLUŽNE DJELATNOSTI/SLUŽBE	pošta, aktivnosti u pošti, telekomunikacije, banka popunjavanje formulara, zahtjeva
POSAO I ZANIMANJA	nazivi zanimanja, karakteristike posla i poziva, radno mjesto, odmor
STRANI JEZICI	jezik i sporazumijevanje, nazivi stranih jezika, komunikativne aktivnosti, učenje stranih jezika
LIČNI ODNOSI I KONTAKTI	prijatelji, društvo, posjete, dogovori, pozivnice, dopisivanje, klubovi
AKTUELNA ZBIVANJA I DRUŠTVO	kultura ponašanja, kultura, novosti, mediji, tehnološka dostignuća, svjetska dešavanja

Slijede tabele u kojima su navedeni:

- teme (redosljed tema ne obavezuje nastavnika/cu da ih obradi po navedenom prijedlogu),
- operativni ciljevi (izvedeni iz opštih ciljeva; operacionalizovani su i usmjereni na učenika/cu),
- aktivnosti (usmjerene su na učenika/cu i pokazuju kako učenik/ca uči, tj. kojim aktivnostima ostvaruje cilj),
- pojmovi/sadržaji (navedeni su obliku pojma, ili poglavlja, u prepletu sa operativnim ciljevima i aktivnostima),
- korelacija (za predmetno i međupredmetno povezivanje u cilju korišćenja postojećeg znanja učenika/ca za određenu temu ili oblast),
- didaktička uputstva (objašnjenja aktivnosti u vezi sa određenom temom i određenim ciljevima).

IV razred (prva godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje glasove, skupove glasova, akcentat; – ritam i intonaciju; – razumije jednostavna pitanja i uputstva; – razumije jednostavne dijaloge, pjesme i čestitke koje čuje uživo ili sa tonskog zapisa; – prepoznaje brojeve. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju živi i snimljeni govor, i reaguju uglavnom neverbalno; – povezuju zvučni impuls sa slikama i poznatim imenima i riječima i verbalno: ponavljaju riječi i kratke rečenice. 	<p>Glagol – Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hilfsverb <i>sein</i> Sing. und Plural (Präsens); – Schwache Verben (Präsens - Sing.) <i>möchten</i> (ohne Infinitiv) Član– Artikelwort; – Possessivartikel <i>mein, meine, mein; dein, deine, dein</i> (Nom.), <i>sein(e)</i> (Sing. und Plural); <p>Imenica – Nomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nomen – Sing. und Pl. (Nom.); – Ländernamen; – Nationalitätsbe – zeichnungen. <p>Zamjenica – Pronomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Personal – pronomen <i>ich, du</i> (Nom.); – Interrogativpro – nomen (<i>wer, was</i>). <p>Broj – Zahlwort:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zahlen bis 100. <p>Pridjev – Adjektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prädikativ zur einfachsten Beschreibung. <p>Prijedlog – Präposition:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Präpositionen mit Dativ (<i>aus, bei, in,</i>) in Äußerungen „als Wendung“. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvrstavanje riječi; – prosta rečenica; – glavne riječi u rečenici; – potvrđan i odričan oblik rečenice. <p>Matematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pisanje i čitanje brojeva. <p>Poznavanje društva:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ja u školi, – način života u porodici/međusobni odnosi; – porodični praznici i svečanosti. <p>Priroda i tehnika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oblikovanje predmeta od različitih materijala. <p>Fizičko vaspitanje</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvijanje motoričke sposobnosti; – igra kao sredstvo druženja; – razvijanje smisla za ritmičko i estetsko kretno izražavanje.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>GOVOR Učenik/ca treba da nauči da:</p> <p>A. učestvuje u razgovoru</p> <ul style="list-style-type: none"> – govorno se odaziva na pitanja, uputstva i izjave nastavnika/ce; – koristi verbalne i neverbalne komunikacijske strategije; – pozdravlja i odgovara na pozdrav u dijalozima; – predstavlja sebe i drugoga; – formuliše pitanje i daje potvrđan ili negativan odgovor; – postavlja jednostavna pitanja i daje odgovor; – izražava zahvalnost; – izražava dopadanje i nedopadanje; – orjentiše se u prostoru; – identifikuje i nabraja brojeve, dane u nedelji, – mjesece, godišnja doba, dijelove tijela; – identifikuje i opiše lica i predmete, boje i veličine; <p>B. povezano govori</p> <ul style="list-style-type: none"> – govori o sebi; – poredi i opisuje lica i predmete po veličini; – opisuje radnje. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izgovaraju glasove i skupove glasova kojih nema u maternjem jeziku i pravilno intoniraju riječi, kratke rečenice i fraze; – učestvuju u razgovoru sa drugovima/aricama i nastavnikom/com u odjeljenju, – daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe; – igraju jezičke igre i igru uloga; – učestvuju u dramatizacijama; – simuliraju sporazumijevanje u jednostavnim situacijama; – postavljaju pitanja na maternjem jeziku o značenju pojedinih riječi i rečenica; – recituju i pjevaju jednostavne pjesme. 	<p>Prilog – Adverb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Frageadverbien (<i>wo, woher</i>). <p>Rečenica – Satz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aussagesatz; – Ja/Nein-Frage; – W-Frage; – Satzklammer; – Negation <i>nicht</i>. <p>Abeceda – Alphabet</p>	<p>Muzička kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ritmičko izgovaranje teksta (brojalice); – praćenje pjevanja i ritmičkog iskaza kretanjem i plesom. <p>Likovna kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – navikavanje na slobodno i neposredno crtanje; – motoričke sposobnosti za rukovanje različitim slikarskim materijalima i sredstvima; – oblikovanje od različitih materijala; – oblikovanje scene.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje slova i razlikuje pisanu i govornu formu jezika; – čita naglas i prilično pravilno izgovara poznate riječi; – prepoznaje kratka objašnjenja, uputstva i jednostavne ilustrovane tekstove sa poznatim imenima i riječima; – uoči glavnu informaciju u kratkom pisanom tekstu; – pronađe određene detalje u datom tekstu. <p>PISANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepoznaje i piše slova, riječi i kraće rečenice; – označi stvari, lica i dogovorene izraze; – prepíše kraće tekstove; – piše pojedine riječi, više riječi ili kraće rečenice po sjećanju; – piše čestitke: rođendan, Nova godina i drugi praznici. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čitaju naglas kratka, jednostavna i minimalnim jezičkim sredstvima izražena objašnjenja i uputstva; – čitaju naglas kraće tekstove sa poznatim imenima i riječima; – povezuju tekst sa slikovnim impulsom; – odgovaraju na pitanja na maternjem jeziku; – postavljaju pitanja na maternjem jeziku. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepisuju i pišu slova, pojedinačne riječi, kratke rečenice; – dopunjavaju nepotpune rečenice riječima koje su praćene ilustracijom; – zapisuju riječi po diktatu; – pripremaju i izrađuju najjednostavnije projektne zadatke. 		

V razred (druga godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razumije jednostavna uputstva, pitanja, izjave, upozorenja, pozive, savjete i kratka objašnjenja nastavnika/ce; – razumije kraće razgovore. <p>GOVOR Učenik/ca treba da nauči da:</p> <p><u>A. učestvuje u razgovoru</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – postavlja i odgovara na jednostavna pitanja; – traži i daje jednostavna objašnjenja i informacije u vezi sa poznatim temama; – izražava (ne)dopadanje, (ne)zadovoljstvo, zanimanje za nešto i oduševljenje nečim, (ne)mogućnost; – koristi utvrđene fraze za određene namjene: raspituje se za vrijeme, orijentaciju u prostoru, osobine i količinu; – učestvuje u razgovoru po modelu <p><u>B. povezano govori</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – daje jednostavne informacije o sebi, porodici i prijateljima; – izražava pripadanje. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju živi i snimljeni govor; – ponavljaju jednostavna uputstva, pitanja i upozorenja; – reaguju jezički i nejezički na jednostavna pitanja, izjave, upozorenja i kratka objašnjenja nastavnika/ce; – povezuju sadržaje sa slikama; – izdvajaju potrebne informacije; – ponavljaju kraće razgovore. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – učestvuju u razgovoru sa nastavnikom/com i drugovima/aricama; – postavljaju jednostavna pitanja i daju odgovore; – samostalno govore jednostavne rečenice; – simuliraju sporazumijevanje u jednostavnim situacijama; – igraju igruloga i dramatizuju jednostavne dijaloge; – recituju i pjevaju jednostavne pjesme. 	<p>Glagol – Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hilfsverb <i>haben</i> Präsens: (schwache Verben - Plural); – starke Verben; – Trennbare Verben; – Modalverben (<i>möchten, können, dürfen, wollen, sollen</i>); – Imperativ (2. Pers. Sing. und Plural); – Verbvalenz: Akkusativergänzung. <p>Član – Artikelwort:</p> <ul style="list-style-type: none"> – unbestimmter und bestimmter Artikel (Nom. und Akk. – Sing. und Plural); – Negativartikel (Nom. – Sing. und Plural); – Possessivartikel (Nom. – Sing. und Plural). <p>Imenica – Nomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nomen - Sing. und Pl. (Akk.); – Genitiv der Eigennamen. <p>Zamjenica – Pronomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Personalpronomen <i>er, sie, es</i>. <p>Broj – Zahlwort:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zahlen bis 1000. <p>Pridjev – Adjektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prädikativ zur einfachsten Beschreibung. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – proširena rečenica: subjekat i predikat i riječi koje ih određuju (uočavanje); – imenice – rod i broj; – pridjevi: opisni; – glagoli – vrijeme: sadašnje; – brojevi: osnovni. <p>Matematika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – bilježenje brojanja. <p>Priroda:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čovjekov organizam. <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pravilan i harmoničan razvoj i pravilno držanje tijela; – zadovoljenje prirodnih oblika kretanja u raznim situacijama; – zadovoljenje potreba za kretanjem i igrom; – razvijanje smisla za kreativni ritmički kretni izraz. <p>Likovna kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kolektivnim radom realizuju na javnom mjestu u školi... plakatsku formu.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čita naglas i pravilno izgovara poznate riječi; – razumije jednostavna uputstva; – razumije jednostavne pisane i ilustrovane tekstove; – razumije kraći tekst sa poznatim imenima i riječima. <p>PISANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovna pravopisna pravila; – prilikom prepisivanja i pisanja brojeva, riječi, rečenica, kraćih tekstova, dopunjava rečenice ili kraći tekst; – zapisuje nekoliko povezanih rečenica po modelu. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čitaju naglas riječi, kratke rečenice i dijaloge; – čitaju kratka i jednostavna uputstva, upozorenja, pozive; – čitaju jednostavne pjesme, zagonetke i kratke tekstove; – povezuju tražene informacije, poznata imena i riječi sa slikama. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prepisuju kraći tekst; – dopunjavaju rečenicu ili kratki tekst; – zapisuju nekoliko rečenica po modelu; – popunjavaju jednostavne tabele i rješavaju ukrštenice; – zapisuju jednostavne rečenice po diktatu; – pripremaju i izrađuju jednostavne projektne zadatke. 	<p>Prijedlog – Präposition:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Wechselpräpositionen <i>in, auf</i> + Akk.; – Präpositionen mit Akk. (<i>bis, für, ohne</i>) in Äußerungen „als Wendung“; – Peräpositionen mit Dativ (<i>zu, nach</i>) in Äußerungen „als Wendung“. <p>Prilog – Adverb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interrogativadverb (<i>wo, wann</i>); – Lokaladverbien (<i>da, hier, links, rechts...</i>); – Temporaladverbien (<i>jetzt, immer, heute, morgen, gestern...</i>); – <i>gern, lieber, am liebsten</i>. <p>Rečenica – Satz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Satzklammer (Modalverben und trennbare Verben). <p>Vežnik – Konnektor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – und. 	

VI razred (treća godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – razumije jednostavna uputstva, pitanja, izjave i upozorenja nastavnika/ce i školskih drugova/arica; – prati razgovor u vezi određene teme; – uočava određene informacije u kratkim tekstovima. 	<p>Učenic/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – slušaju živi i snimljeni govor; – odgovaraju jezički i nejezički na jednostavna uputstva, pitanja, izjave i upozorenja; – uključuju se u razgovor na određenu temu; – provjeravaju tačne informacije u kratkim tekstovima. 	<p>Glagol – Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Präsens (schwache und starke Verben); – Imperativ: 2. Person Sing. und Pl.; – Partizip II; – Perfekt (schwache u. starke Verben); – Präteritum von <i>haben</i> und <i>sein</i> Modalverb <i>müssen</i> Verbvalenz (<i>Situativ – und Direktivergnzung</i>). <p>Član – Artikelwort:</p> <ul style="list-style-type: none"> – unbestimmter und bestimmter Artikel (Nom. und Akk.), Negativartikel (Dat.); – Possessivartikel <i>unser, euer</i> (Nom. und Akk.); – Demonstrativartikel (<i>dieser</i> – Nom. Akk.); – Interrogativartikel: <i>wie viel</i>. <p>Imenica – Nomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Nomen – Sing. und Pl. (Dat.); – Verkleinerungsform –<i>chen</i>. <p>Zamjenica – Pronomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Personalpronomen (Akk.); – Interrogativpronomen <i>was, wer</i> (Nom., Akk.); – Obligatorisches „<i>es</i>“; – Distanzform mit <i>Sie</i>; – Indefinitpronomen. <i>etwas, man</i>. 	<p>Maternji jezik i književnost:</p> <ul style="list-style-type: none"> – promjena imenica – padeži: nominativ, akuzativ. <p>Građansko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – škola – obaveze, pripadanje, pravila, saradnja; – porodica (obaveze, faze porodičnog života, dogovor, uspostavljanje i poštovanje pravila). <p>Izborne teme:</p> <ul style="list-style-type: none"> – komunikacije u školi; – slobodno vrijeme. <p>Geografija:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kretanja Zemlje i posljedice; – godišnja doba. <p>Tehnika i informatika:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kultura stanovanja. <p>Fizičko vaspitanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pravilno držanje tijela; – zadovoljenje potreba za kretanjem i igrom; – razvijanje kinetičke osjetljivosti.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>GOVOR Učenik/ca treba da nauči da:</p> <p><u>A. učestvuje u razgovoru</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – postavlja jednostavna pitanja i na njih odgovara; – učestvuje u kratkim razgovorima iniciranim vizuelnim i drugim podsticajima; – koristi utvrđene fraze za određene namjene: raspituje se za lica, predmete, cijene, aktivnosti; – uspostavlja i održava razgovor sa drugovima/amicama i nastavnikom/com u odjeljenju: pozdravlja i otpozdravlja, predstavlja se, nagovara na učestvovanje u aktivnosti, daje izvinjenje, predlaže nešto, prijedloge prihvata ili odbija; – izražava vlastito mišljenje i moli za mišljenje u vezi određenog sadržaja; – izražava osjećanja, želje, zahvalnost za nešto; <p><u>B. povezano govori</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje lica i predmete, svakodnevnih aktivnosti i hobije, – opisuje stanje nečega, – jednostavno izlaže o poznatoj temi. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – učestvuju u razgovoru sa nastavnikom/com i drugovima/drugaricama iz odjeljenja; – traže i daju jednostavne informacije; – postavljaju jednostavna pitanja u vezi želja i osjećanja i na njih odgovaraju; – uspostavljaju i održavaju kontakte u odjeljenju i simuliraju sporazumijevanje u određenim situacijama; – igraju kratke dijaloge; – recituju i pjevaju kratke pjesme; – dramatizuju kratke šale i jednostavne tekstove. 	<p>Broj – Zahlwort:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ordnungszahlen, Datum und Uhrzeit. <p>Pridjev – Adjektiv:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prädikativ zur Beschreibung eines Zustands adverbial. <p>Prijedlog – Präposition:</p> <ul style="list-style-type: none"> – temporal und lokal (als feste Wendung); – Wechselprepositionen. <p>Prilog – Adverb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Interrogativadverbien (<i>wohin</i>). <p>Rečenica – Satz:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aussagesatz; – W-Frage; – Negativ-Frage <i>Ja/Nein/Doch</i>. <p>Veznik – Konjunkt:</p> <ul style="list-style-type: none"> – aber, oder; – Verbindungsadverbien (<i>dann, und dann</i>). 	<p>Muzička kultura:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pjevanje narodnih i umjetničkih kompozicija svoje i drugih zemalja.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacija
<p>ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pravilno izgovara poznate riječi pri čitanju naglas; – samostalno čita određene vrste tekstova i dijaloge; – uočava glavnu misao u poznatom tekstu. <p>PISANJE Učenik/ca treba da nauči da:</p> <ul style="list-style-type: none"> – primjenjuje osnovna pravila interpunkcije i pravopisa; – uočava ključne informacije u poznatim tekstovima; – napiše kraće priče, dijaloge i lične poruke prema zadatom modelu. 	<p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – čitaju minimalnim jezičkim sredstvima izražena objašnjenja, uputstva, čestitke, savjete upozorenja, pozive i reaguju verbalno i neverbalno; – čitaju i pamte pjesme, zagonetke i šale; – dramatizuju dijaloge; – rješavaju jednostavne zadatke u vezi sa kratkim tekstovima. <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pišu jednostavne usmjeravane tekstove; – rješavaju jednostavne testove i pismene zadatke; – prerađuju obrađene nastavne sadržaje u jednostavne priče i lične poruke; – pripremaju i izrađuju jednostavne projektne zadatke. 		

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

Glavna karakteristika savremene nastave njemačkog jezika je usmjerenje na učenika/cu i na proces učenja. Pri tome se mora poštovati skladan razvoj učenika/ca s obzirom na uzrast, sposobnosti, potrebe i interesovanja.

Rani period učenja stranog jezika (IV i V razred) zasniva se na učenju uz pomoć svih čula i na povezivanju sa ostalim predmetima. Na tom nivou formira se odnos djeteta prema maternjem, ali i prema stranom jeziku, jer saznaje druga, njemu strana izražajna sredstva i veze koje postoje među tekstovima.

Jezičke veze i izražajna sredstva u kasnijem periodu učenja jezika usvajaju se intenzivnije, učenici/e ih prepoznaju brže i svjesno koriste pri komunikaciji.

a) Oblici izvođenja nastave

Akcent izvođenja nastave njemačkog jezika u ranom periodu učenja je na učenikovom/icinom doživljavanju empatičnih procesa (uživljavanja u druge), tako da je na prvom mjestu imitacija. Pošto učenici/e u početnoj fazi učenja strani jezik doživljavaju samo slušno i komunikacijski, uz istovremeno uključivanje u međukulturne aktivnosti, potrebno je da nova saznanja povezuju sa onima koja poznaju u drugim predmetima, i to načinom rada usmjerenim ka igri sa jezičkim primjerima i signalima stranog jezika. Različitim praktično-muzičkim izražajnim oblicima rada učenici/e uče bez straha pred nastavnikom/com i bez straha od vlastitog neznanja.

Aktivnosti učenika/ca se odvijaju u grupi, ili u parovima uz mogućnost preuzimanja i igranja uloga, da bi stekli/e samopouzdanje, koje je potrebno za samostalno izražavanje mišljenja. Na višem nivou učenja njemačkog jezika, koje se zasniva na svjesnoj upotrebi jezičkih zakonitosti, koje će učenicima/ama omogućiti da saznanja, iskustva, interesovanja i želje preoblikuju u komunikacijske funkcije radi ličnog i kasnije profesionalnog obrazovanja, kao posebni oblici nastave koriste se simulacije, a preporučuje se da se učenicima/ama omogući korišćenje elektronske obrade podataka i informatičkih znanja za uspostavljanje kontakata sa izvornim govornicima u zemljama njemačkog govornog područja.

b) Nastavni sadržaji/teme

Nastava u ranom periodu nije usmjerena na nastavne sadržaje, već je sastavljena od niza akcijskih jedinica, koje se oslanjaju na dječje doživljaje i njihovom ponašanju u određenoj situaciji. Akcijske jedinice predstavljaju različite aktivnosti koje nastavnik/ca i učenici/e zajedno pripremaju s ciljem da učenik/ca, makar na početku, doživi strani jezik bez pritiska.

Nastavne teme moraju biti pažljivo odabrane, jer u prve tri godine imaju obrazovnu namjenu i trebalo bi da se baziraju na autentičnosti i nepojednostavljanju. Prilikom pripremanja tematskih sadržaja polazi se od spoznajnog svijeta djeteta i pri tome se

uzima u obzir semantička, a ne formalna jezička progresija. Takođe se vodi računa o načelu postupnosti uvođenja, odnosno od poznatog ka nepoznatom, od lakšeg ka težem.

U trećem obrazovnom ciklusu (VII, VIII i IX razred) teme obuhvataju užu sredinu učenikovog/icinog saznanja i djelovanja, svijet mašte, postepeno se šire, kao što se šire njihova zanimanja za širu okolinu.

c) Nastavne strategije

Pošto je trajanje dječje pažnje na početnom stepenu učenja jezika još uvijek skromno, trebalo bi se odlučiti za takve nastavne strategije, koje će voditi ka spontanom ali svjesnom učenju, koje je ujedno kontrolisano i dinamično, odnosno učenje usmjereno ka igri. Pri tome se mora uzeti u obzir da se smjenjuju faza koncentrisane pažnje, koja ne smije biti duga, i faza opuštanja.

Izlaganje novih nastavnih sadržaja ne bi trebalo biti odjedanput i u kratkom vremenskom periodu, već postepeno i uz prekide, koji se kombinuju sa drugim nastavnim aktivnostima, koje nijesu slične sa nastavnim oblicima rada. Učenici/e će takav način rada doživljavati kao promjenu, koja istovremeno aktivira i opušta. Ta promjena može biti i motorne prirode: učenici/e imitiraju pokrete odgovarajućim jezičkim sredstvima, mimikom, plesanjem, trčanjem u krug, skakanjem, saginjanjem, radom u krugu na podu itd.

Raznovrsnost primijenjenih strategija pospješuje motivaciju učenika/ca, a istovremeno će im omogućiti razvijanje različitih individualnih sposobnosti i vještina, koje će ih dovesti do postepenog razvoja jezičke sposobnosti.

d) Izučavanje (usvajanje) jezičkih struktura

Izučavanje jezičkih struktura, odnosno gramatike ne bi trebalo da bude centralni zadatak nastavnika/ce. Gramatičke jedinice imaju potpornu ulogu kod praktičnih komunikacija unutar jezičkih sposobnosti.

Za neke gramatičke osobine je dovoljno da ih učenici/e samo prepoznaju i razumiju. Gramatičke strukture, koje se uvode postepeno, utvrđuju se logičkim komunikativnim vježbama u što realnijoj situaciji. Prvo se objasni samo funkcija određene gramatičke pojave, ali ne i struktura. Nastavnik/ca učenike/ce upućuje na sličnosti i razlike u maternjem i njemačkom jeziku. Učenici/e posmatraju, zaključuju, ustanovljavaju zakonitosti, vježbaju i usvojene strukture upotrebljavaju.

U kasnijim periodima usvajanja jezičkih struktura, gramatička pravila, po potrebi, mogu se objasniti ne samo na njemačkom, već i na maternjem jeziku.

Odgovarajućim postupcima učenicima/ama se pomaže da mogu lako samostalno otkrivati i upoznavati jezičke zakonitosti i sopstvene greške na kojima će se učiti.

e) Izučavanje (usvajanje) novog teksta i novih pojmova

Prilikom izučavanja novog teksta polazi se od poznatih činjenica uz podršku jezičkih sredstava. Učenike/ce navesti da novo značenje odgonetnu pogađanjem uz pomoć slikovnog ili zvučnog stimulansa, na osnovu sličnog teksta, različitim tehnikama čitanja i sl. Čestim ponavljanjem i komunikacijskim vježbama u okviru govornih i čitačkih sposobnosti podstiče se usvajanje novih pojmova. Od velikog značaja za rad je i motivacija koju nastavnik/ca podstiče različitim jezičkim igrama, pomoću kojih učenici/e nesvjesno utvrđuju znanje novih riječi.

Učenje riječi se kasnije proširuje radom pomoću rječnika i raznih drugih priručnika.

f) Razvijanje jezičkih vještina

Na ranom uzrastu učenja njemačkog jezika osnovni cilj je senzibilizacija i razvijanje spontanog svjesnog usvajanja komunikacijskih funkcija. Na kasnijim uzrastima učenici/e potpuno svjesno usvajaju komunikacijske funkcije. Da bi se to postiglo kod učenika/ca se razvijaju četiri jezičke vještine: **slušanje, govor, čitanje i pisanje**.

SLUŠANJE

Učenici/e se prvo navikavaju na razumijevanje i razlikovanje različitih glasova, skupova glasova (naročito onih koji su specifični za njemački jezik) potom riječi, kraćih rečenica. Zato je veoma važan izgovor nastavnika/ca i drugih govornika kada se radi o ostalim izvorima slušanja teksta. Početno slušanje se radi sa pjesmama, rimama, brojalicama, kratkim razgovorima i pričama. Riječi i rečenice moraju biti jasne, izražene logičkim redosljedom, sa dosta ponavljanja.

Slušanje na kasnijim uzrastima pomjera se postepeno sa kraćih na duže tekstove, koje učenici/e imaju mogućnost da slušaju više puta.

Prije slušanja teksta nastavnik/ca odgovarajućim aktivnostima priprema učenike/ce na uspješno privhatanje sadržaja. Te aktivnosti usmeravaju učenikovu/icinu pažnju na tekst koji će slušati i provjeravaju poznavanje teme, fond riječi itd.

Aktivnosti prije slušanja:

- razgovor o temi teksta;
- priprema misaonih primjera;
- predstavljanje sadržaja pomoću slika;
- predstavljanje ključnih riječi/fraza;
- provjeravanje dosadašnjeg poznavanja teme/sadržaja pomoću pitanja, popunjavanjem tabela;
- upoznavanje sa zadatkom koji će rješavati dok slušaju.

U toku slušanja pripreme se odgovarajući uporedni zadaci sa minimalnim čitanjem i odgovorima.

Aktivnosti u toku slušanja:

- sa odgovorima bez riječi (crtanje, bojenje i zaokruživanje, praćenje teksta na slikama, dopunavanje slika);
- sa odgovorima pomoću riječi (zapisivanje riječi u svesku, nabranje osoba i stvari).

Aktivnosti poslije slušanja

Poslije odslušanog sadržaja, učenici/e provjeravaju razumijevanje i pokušavaju kreativno da odgovore. Pri tome se upotrebljava što više različitih vježbi.

Odgovor može biti:

- odgovarajućim pokretima (dizanjem ruke, pokretima imitiraju događaje u tekstu);
- označavanje, raspoređivanje slika, crtanje, bojenje;
- pomoću riječi;
- pomoću W – pitanja, tačno/netačno (i u tekstu), pomoću odgovora na glavna pitanja;
- rješavanje izbornih zadataka;
- upisivanje riječi koje nedostaju u tekstu, upisivanje podataka;
- povezivanje teksta sa slikama, informacije i izjave govornika;
- ponavljanje ili prepričavanje sadržaja.

GOVOR

Na svim nivoima učenja jezika govoru treba posvećivati posebnu pažnju. Pomoću izabranih vježbi kod učenika/ca razvijamo pravilnu i korisnu upotrebu jezičkog znanja, razvijamo samopouzdanje i zanimanje za jezik. Pri tome se biraju teme koje interesuju učenike/ce i proizlaze iz prirodne situacije iz razgovora u razredu ili simulirane situacije van škole. Prvo se predstavi tema razgovora, ili je učenici/e sami/e prepoznaju na osnovu gradiva pomoću slika ili zvučnog stimulansa.

Preporučljivo je da se odredi redosljed razgovora. U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što više učenika/ca, zato se nastava izvodi u grupama ili u parovima. Za takav način izvođenja nastave potrebna je dobra priprema za rad, jer sprečava eventualne probleme discipline, a podstiče da se premoste razlike u znanju i sposobnosti pojedinaca.

Na početnom nivou razvijanja jezičkih sposobnosti govorne aktivnosti učenika/ca su jednostavne i moraju se usmjeravati. Ne bi trebalo prisiljavati učenike/ce, koji nijesu spremni/e odmah da odgovore. Da bi se takvi učenici/e motivisali/e podesno je uključiti ih u jednostavne govorne zadatke: pjesmice, brojalice, igre, kasnije u rad u grupi ili u razgovor dva i više učenika/ca, u igranje uloga i sl.

U višim razredima aktivnosti učenika/ca usmjeravati sve više na samostalno prepričavanje, izvještavanje, prepričavanje događaja, priče. U razgovoru učenici/e treba da razmjenjuju mišljenja o stvarima i situacijama. Važno je da je cilj razgovora smislen, tako da učenici/e stvarno traže informacije, dođu do nekog rješenja ili realnog zaključka, u kojem mogu formirati lični stav.

U maternjem jeziku učenici/e koriste različite komunikacijske strategije, koje im mogu pomoći i pri govoru na njemačkom jeziku: neverbalni oblici izražavanja (gestikulacija, mimika, ponekad i određeni pokreti) kada nešto traže, kada bi nešto i kako to izrazili/e. Učenici/e se mogu, takođe, služiti opisom, parafraziranjem, ponavljanjem sadržaja, dopunjavanjem pomoću sinonima.

Veoma bitna govorna sposobnost je navikavati učenike/ce da se izražavaju na primjeren i jasan način, na slušanje drugih, kao i da ne prekidaju druge kada govore.

U toku spontane vježbe tečnog govora učenike/ce ne prekidamo. Odstupanja i greške zapisujemo, a poslije rada ih predstavimo i popravimo ili napravimo odgovarajuće vježbe za njihovo eliminisanje. Često prekidanje i popravljavanje djeluje zbunjujuće na učenike/ce i ne vodi ka samostalnosti i stvaralaštvu.

ČITANJE

Glavni cilj razvijanja ove vještine je da se učenici/e osposobe za odgovarajuću brzinu i razumijevanje novih ili nepoznatih tekstova, kao i da razumiju njihovu namjenu: razumijevanjem pojedinačnih informacija, suštine pročitanoog ili razumijevanja na globalnom nivou.

Učenici/e rado čitaju ono što vole, tako da se prilikom izbora tekstova poštuje razvoj učenika/ca i njihova interesovanja.

Na početnom stepenu učenja jezika kod učenika/ca ne razvijamo sposobnost čitanja. Učenici/e se sa pismenim oblikom njemačkog jezika susreću prilikom didaktičkih igara, na plakatima, u nastavnim sadržajima.

Od V razreda se počinje sa postepenim razvijanjem sposobnosti čitanja. Veoma je važno da učenici/e prepoznaju suštinu teksta pomoću slika, simbola i sl. Kasnije se uključuje čitanje riječi, rečenica, fraza.

U VI razredu učenici/e se samostalno susreću sa tekstovima. Kao pripremnu vrstu teksta preporučljivo je koristiti strip, koji ne sadrži velike jezičke strukture i tekstove, a misli su jasno i kratko izražene.

Rad na tekstu obuhvata tri faze: aktivnosti prije čitanja, u toku čitanja i poslije čitanja.

Aktivnosti prije čitanja teksta:

- razgovor o tekstu sa kojim pobudimo interesovanje, aktiviramo iskustva učenika/ca,
- na osnovu slikovnog stimulanasa i ključnih riječi učenici zaključuju o sadržaju teksta.

Aktivnosti u toku čitanja:

- razumiju sadržaj (opis osobe, pravca, uputstvo za izradu);
- prenošenje podataka u tabele;
- povezivanje teksta sa slikama ili dijagramima;
- podvlačenje zanimljivih i upotrebljenih izraza;
- pisanje određenih riječi;
- sređivanje pomiješanih slika, riječi, fraza.

Aktivnosti poslije čitanja kojima se provjerava razumijevanja pročitanoog teksta:

- crtanje, bojenje, slikanje (mladi učenici/e);
- povezivanje teksta sa slikama ili dijagramima;
- odgovori na pitanja, izbor pravilnih i pogrešnih tvrdnji;
- sređivanje pomiješanih dijelova teksta;
- lična objašnjenja teksta;
- sadržaj teksta, izražavanje mišljenja o tekstu;
- promjena teksta (npr. intervju u igri uloga);
- pisanje teksta u drugom vremenu (jezička komponenta).

PISANJE

Pisanje je veoma zahtjevna aktivnost, zato je kod učenika/ca postepeno razvijamo. Na početku učenja učenici/e zapisuju pojedinačna označavanja (stvari, lica) i dogovorene izraze, koji su dijelovi didaktičkih igara. Učenici/e na početku često pišu fonetski i sa greškama. Te greške će se postepeno odstranjivati, kada se počne sa sistematskom nastavom pismenosti u njemačkom jeziku uporedo sa razvijanjem jezičkog znanja i pravopisa pri kraju druge tri godine i u treće tri godine.

Na kraju prve godine učenja učenici/e prelaze na pisanje odgovora ili pojedinačnih misli u obliku rečenica. Ako ih u drugoj godini učenja povežu u pasus, on je još nepovezan. Te vještine učenici/e sistematski razvijaju u posljednje tri godine.

Pisanje mora biti preciznije i organizovanije od govora. Učenik/ca mora imati dovoljno vremena da razmisli i dovrši ili, pak, preoblikuje svoje teze.

Dobro sastavljen pismeni zadatak, nije samo dobra vežba za učenje jezika, već podstiče da učenici/e mogu svoje predstave, iskustva i osjećaje opisati na lični i stvaralački način. Stvaralački način pisanja ne mogu ostvariti svi/sve učenici/e, pa bi i to trebalo uzeti u obzir kada se bude vršilo vrednovanje sastava.

Polazne tačke za pisanje mogu biti razgovor o temi, slušanje ili čitanje teksta. Učenici/e prvo oblikuju ključne rečenice i pripremaju bilješke, što kasnije realizuju u priče. Opisivanje slika, dijagrama, predmeta, na nižem stepenu takođe i životinja, može biti priprema za pisanje.

Poštovanje **pravopisa** spada takođe u učenje pisanja, ali ipak ne predstavlja glavni cilj.

Učenike/ce navikavamo da u konačnom sređivanju teksta, poprave pravopisne greške.

Diktat koji služi za provjeravanje pravilnosti pisanja, primjeren je tek krajem petog razreda osnovne škole.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Da bi se učenicima/ama pomoglo da lakše formiraju i koriste vlastita znanja iz određenih naučnih područja, za nastavu njemačkog jezika odabrani su nastavni sadržaji tako da se njima ostvaruju brojni ciljevi, koji su zajednički svim ostalim predmetima u osnovnoj školi.

U međupredmetnom povezivanju na prvom mjestu je **maternji jezik** učenika/ca gdje se prve veze ostvaruju u sposobnostima sporazumijevanja, upoređivanja određenih gramatičkih kategorija, razvijanju jezičkih vještina, a kasnije u približavanju svijeta književnog djela, lijepe umjetničke riječi i razvijanja ljubavi prema čitanju.

U početnoj fazi učenja njemačkog jezika, nastava se ostvaruje u uskoj vezi sa kretanjem i opuštanjem, često uz muziku, što predstavlja poštovanje zdravog psiho-fizičkog razvoja djeteta, čime se dotiče **fizičko i muzičko vaspitanje**. O odnosima i načinu života u porodici i van nje (škola), o početnim saznanjima o vlastitom tijelu pokazuje se veza između sadržaja **njemačkog jezika i poznavanja društva**, kao i jednog dijela sadržaja predmetnog programa **prirode i tehnike**.

Odnosi u zajednici (grupi), osnovni pojmovi obrazovanja, funkcija i djelatnosti javnih ustanova su teme koje su u potpunosti ili djelimičnoj korelaciji **njemačkog jezika i građanskog vaspitanja**.

Razvijanje zdravog načina života u ravnoteži sa zdravom okolinom, briga za vlastito tijelo i zdravlje znači povezanost sa međupredmetnim oblastima **zdravstveno vaspitanje i ekologija**, a kroz vaspitanje o životnoj sredini, određeni sadržaji su povezani sa **biologijom, fizikom i hemijom**.

Određeni sadržaji iz **geografije, istorije, likovne i muzičke umjetnosti** povezani su sa sadržajima njemačkog jezika, prije svega u temama pomoću kojih se stiču znanja o geografskim, istorijskim i karakteristikama kulture zemalja i naroda njemačkog govornog područja.

Pri učenju njemačkog jezika veoma su važne i uvijek u prvom planu vještine za čije uspješno savladavanje i sticanje učenici/e koriste lična znanja i iskustva razvijana i stečena putem komunikacijskih, socijalnih, ličnih ili nastavnih vještina različitih predmeta – **informatike** ili međupredmetnih oblasti – **profesionalna orijentacija**.

Da bi se ostvarila veća međupredmetna povezanost, kao i veza predmetnih područja i vještina, potrebna je saradnja kolega/koleginica u školi i pažljivo zajedničko planiranje godišnjih nastavnih planova i programa. Takav način planiranja

predstavlja za nastavnike/ce lakše i efikasnije ostvarivanje nastavnih i obrazovnih ciljeva, a za učenike/ce produktivnije učenje i sticanje znanja.

7. STANDARDI ZNANJA

Standardi znanja opisuju jezička znanja i vještine koje treba da posjeduju učenici/e koji/e su uspješno savladali program i služe kao osnova za provjeru postignuća učenika/ca na određenom nivou učenja.

Standardi znanja određuju se prema skalama nivoa i modelima kriterijuma koje je utvrdio Savjet Evrope u Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike. Formulirani su u vidu deskriptora – iskaza koji opisuju šta su učenici/e sposobni/e da urade na ciljnom jeziku, produktivno i receptivno, na usmenom i pismenom nivou.

Standardima se obično definiše minimum – ono što bi učenik/ca trebao/la da zna i može na određenom nivou učenja. **Deskriptori** su formulirani tako da istovremeno odražavaju **minimum** i **maksimum** znanja i vještina u okviru postavljenog standarda. To podrazumijeva da bi svaki učenik/ca trebao/la da bude sposoban/na da ostvari komunikativne ciljeve predviđene za određeni nivo, a razlika između minimalnog osnova i maksimuma biće **kvalitativne** prirode (npr. izgovor, jasnoća, tečnost, tačnost i slično).

Nakon tri godine učenja njemačkog jezika u drugom ciklusu osnovne škole, fakultativno, kao drugog stranog jezika, sa ukupnim fondom časova od 204 časa, učenici/e bi trebalo da se osposobe za elementarnu komunikaciju na nivou postignuća A1 Zajedničkog evropskog okvira za jezike. Ovaj nivo karakteriše nesrazmjern razvoj jezičkih kompetencija – prioritet je dat usmenom razumijevanju i izražavanju. Međutim, iako su predviđene kompetencije u čitanju i pisanoj produkciji jako ograničene i nijesu predmet ocjenjivanja, ipak je korisno specificirati ih jer je za kasniji razvoj ovih kompetencija bitan momenat prvog susreta sa pisanim jezikom i otkrivanja nekih principa ortografskog sistema.

Nivo A1 podrazumijeva elementarni nivo upotrebe jezika u najčešćim situacijama svakodnevnog života. Za postizanje standarda znanja učenici/e treba da posjeduju sljedeća znanja i vještine:

Izgovor i intonacija: Učenici/e izgovaraju riječi, fraze i kratke rečenice iz napamet naučenog repertoara.

Leksika: Učenici/e raspoložu elementarnim zalihama pojedinačnih riječi i fraza, koje se odnose na određene konkretne situacije.

Gramatika: Učenici/e vladaju ograničenim poznavanjem jednostavnijih gramatičkih struktura i rečeničnih modela iz napamet naučenog repertoara.

Ortografija: Učenici/e prepisuju i pišu poznate riječi, kratke fraze i rečenice, dijelove teksta, kratke i jednostavne tekstove.

Usmena upotreba jezika: Učenici/e koriste ograničen repertoar riječi i osnovne jezičke strukture za traženje osnovnih informacija i sporazumijevanje u konkretnim situacijama.

VJEŠTINE – nivo postignuća A 1**Slušanje**

Učenici/e razumiju:

- razgovor u razredu na poznate teme i uključuju se u isti,
- jednostavne natpise, pitanja, uputstva, upozorenja, kratka saopštenja, opomene, nastavnika/ce i drugova/arica i sa snimljenog materijala i na njih (ne)jezički reaguju;
- kraće tekstove sastavljene od poznatih informacija, ali u promijenjenom redosljedu;
- suštinu tj. pojedinosti određene teme ili situaciju vezanu za tekst, iako on sadrži nepoznate informacije, koje nemaju bitan značaj za razumijevanje;
- pjesme, šale, zagonetke.

Govor

Učenici/e znaju da:

- učestvuju u razgovoru sa nastavnikom/com i drugovima/drugaricama iz razreda;
- postavljaju jednostavna pitanja i daju odgovore;
- koriste jednostavne izraze i rečenice o svakodnevnim aktivnostima, situacijama i događajima;
- uspostave kontakt i da ga održavaju;
- u vođenoj interakciji sa sagovornikom/icom razgovaraju o poznatim temama koristeći se vizuelnom ili pisanom podrškom: simulacija kraćih dijaloga;
- recituju i pjevaju jednostavne pjesme.

Čitanje

Učenici/e razumiju:

- uputstva, kratke poruke, upozorenja i natpise;
- smisao teksta koji sadrži poznate informacije;
- glavnu misao i detalje teksta;
- dijaloge koji su osnova za razvijanje govornih vještina;
- pjesme, jednostavne zagonetke, kratke priče koje neznatno prelaze leksički fond;
- tekstove iz dječjih časopisa u vezi sa njihovim poljem interesovanja.

Pisanje

Učenici/e znaju da:

- pišu jednostavne tekstove poštujući pravopis;
- dopune obrasce i kraće tekstove;
- pišu lične poruke, kraće dijaloge i jednostavne priče oslanjajući se na obrađene sadržaje;
- da samostalno napišu kratak tekst na poznatu temu;
- da zajedno sa nastavnikom/icom pripreme i izrade jednostavne projektne zadatke.

ISPITNI KATALOG – Fakultativna nastava (II ciklus)

Ispitni katalog usmjeren je za jezičke sadržaje, vještine i komunikativne funkcije. Gramatičke kategorije i deskriptori za vještine i komunikacijske funkcije navedeni su po principima spiralne progresije.

II obrazovni ciklus – Fakultativna nastava (Nivo A1)

Jezički sadržaji	Teme/ Vještine	Komunikativne funkcije
<p>Morfologija – Morphologie</p> <p>Glagol – Verb:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hilfsverben: haben, sein, – Schwache und starke Verben , – Modalverben, – Trennbare Verben. <p><u>Konjugation:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Präsens: -Hilfsverben <i>haben</i> und <i>sein</i>, – schwache und starke Verben, – Modalverben <i>dürfen, können, möchten, müssen</i>. <p><u>Valenz:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Nominativergänzung, – Akkusativergänzung, – ohne Ergänzung, – lokale Situativergänzung, – Direktivergänzung (<i>als feste Wendung</i>). <p>Imenica – Nomen:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Genus der Nomen, – Singular- und Pluralformen, – Verkleinerungsform <i>lchen</i>. <p><u>Deklination:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Nominativ, Akkusativ (Sing. und Plural), – Genitiv der Eigennamen. 	<p>TEME:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u školi; – porodica i stan; – vrijeme; – praznici; – zdravlje; – mi i okolina; – jela i pića; – odjeća i obuća; – tijelo i zdravlje. <p>Slušanje</p> <p>Učenici/e razumiju:</p> <ul style="list-style-type: none"> – jednostavna uputstva, pitanja, upozorenja i izjave nastavnika/ca i drugova/drugarica i na njih (ne)jezički reaguju; – razgovor u razredu; – kraće tekstove, sastavljene od poznatih informacija, ali u promijenjenom redosljedu riječi; – tekst u vezi određene teme, iako sadrži nepoznate informacije, koje za razumjevanje nemaju ključni značaj. 	<p>Društveni kontakti</p> <p>Učenici/e koriste fraze pri:</p> <ul style="list-style-type: none"> – upoznavanju; – predstavljanju; – pozdravljanju prilikom dolaska i odlaska; – neformalnom oslovljavanju; – čestitanju; – zahvaljivanju. <p>Traženje i davanje informacija</p> <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – postavljaju pitanja i odgovaraju na njih; – razmjenjuju, provjeravaju, potvrđuju informacije; – nabrajaju, identifikuju, opisuju ljude, mjesta, predmete, procese, događaje; <p>Izražavanje stavova , emocija, modalnosti</p> <p>Učenici/e:</p> <ul style="list-style-type: none"> – izražavaju stavove i mišljenje: slaganje i neslaganje, odobravanje i neodobravanje; – izražavaju modalnost: mogućnost i nemogućnost, želju, sposobnost; – izražavaju emocije: zadovoljstvo i nezadovoljstvo, zahvalnost, bol.

Jezički sadržaji	Vještine	Komunikativne funkcije
<p>Član – Artikelwort: – unbestimmter Artikel; – bestimmter Artikel; – Possessivartikel; – Negativartikel; – Interrogativartikel: <i>wie viel</i>.</p> <p><u>Deklination</u> Nominativ, Akkusativ.</p> <p>Pridjev – Adjektiv: – prädikativ zur einfachsten Beschreibung; – prädikativ zur Beschreibung eines Zustands.</p> <p>Zamjenica – Pronomen: – Personalpronomen; – obligatorisches „es“; – Interrogativpronomen: <i>wer, was</i>; – Indefinitpronomen <i>man; etwas</i>.</p> <p><u>Deklination</u> – Personalpronomen: Nominativ, Akkusativ.</p> <p>Prijedlog – Präposition: – temporal und lokal als feste Wendung; – Wechselpräpositionen <i>in, auf</i> + Akk.</p> <p>Prilog – Adverb: – Interrogativadverbien (<i>wie, wo, woher, wohin, wann, wie viel</i>).</p> <p>Brojevi – Zahlwörter – Kardinal- und Ordinalzahlen bis 100.</p> <p>Veznik – Konnektor: – Konjunktoren: <i>und, und auch, oder, aber</i>; – Verbindungsadverb: <i>dann, und dann</i>;</p> <p>Sintaksa – Syntax</p> <p>Rečenica – Satz: – Hauptsatz: Deklarativsatz, W-Frage, Negativ-Frage <i>Ja/Nein/Doch</i>.</p>	<p>Govor Učenici/e znaju da: – učestvuju u razgovoru sa nastavnikom/com i drugovima/drugaricama iz razreda; – postavljaju jednostavna pitanja i daju odgovore; – koriste jednostavne izraze i rečenice o svakodnevnim aktivnostima, situacijama i događajima; – uspostave kontakt i da ga održavaju; – u vođenoj interakciji sa sagovornikom razgovaraju o poznatim temama koristeći se vizuelnom ili pisanom podrškom: simulacija kraćih dijaloga; – recituju i pjevaju jednostavne pjesme.</p> <p>Čitanje Učenici/e razumiju: – uputstva, kratke poruke, upozorenja i natpise; – smisao teksta koji sadrži poznate informacije; – glavnu misao i detalje teksta; – dijaloge koji su osnova za razvijanje govornih vještina; – pjesme, jednostavne zagonetke, kratke priče koje neznatno prelaze leksički fond; – tekstove iz dječjih časopisa u vezi sa njihovim poljem interesovanja.</p> <p>Pisanje Učenici/e znaju da: – pišu jednostavne tekstove poštujući pravopis; – dopune obrasce i kraće tekstove; – pišu lične poruke, kraće dijaloge i jednostavne priče oslanjajući se na obrađene sadržaje; – samostalno napišu kratak tekst na poznatu temu; – zajedno sa nastavnikom/com pripreme i izrade jednostavne projektne zadatke.</p>	<p>Dogovaranje i ubjeđivanje Učenici/e: – predlažu zajedničke aktivnosti; – prihvataju i odbijaju prijedloge; – izražavaju molbu.</p> <p>Organizacija diskursa Učenici/e: – nabrajaju; – navode primjere; – porede.</p> <p>Prevazilaženje problema u komunikaciji Učenici/e: – verbalno i neverbalno signaliziraju nerazumijevanje; – traže da se iskaz ponovi; – traže objašnjenje; – traže da se riječ speluje i napiše; – navode primjere.</p>

8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJE

8.1. PROVJERAVANJE ZNANJA I VJEŠTINA

Da bi učenici/e dobili/e povratnu informaciju o svojim postignućima, a nastavnici/e o uspješnosti metoda rada, provjeravanje bi znanja trebalo da bude stalni dio nastave njemačkog jezika.

Na početku školske godine može se koristiti dijagnostičko provjeravanje znanja učenika/ca, kojim se ustanovi koliko i šta učenici/e već znaju i koji su nedostaci u njihovom znanju, tako da na osnovu toga nastavnik/ca može planirati nastavne strategije.

U toku školske godine provjeravanje se vrši svakog časa, kako bi se utvrdilo koliki je napredak pojedinih učenika/ca i način postizanja nastavnih ciljeva.

Na kraju školske godine može se sprovesti konačno provjeravanje znanja s ciljem utvrđivanja stepena razvoja jezičkih znanja i vještina učenika/ca.

Prilikom izvođenja nastave trebalo bi koristiti različite vrste provjeravanja i ocjenjivanja, tako da učenici/e lako mogu pokazati ono znanje koje je najbolje usklađeno sa njihovim načinom učenja.

Svakodnevno provjeravanje i ocjenjivanje može se sprovesti na sljedeće načine:

- posmatranjem učenikovog/icinog jezičkog poznašanja u toku nastavnih aktivnosti, pri radu u grupama, pri igri uloga, predstavljanju, razgovoru, individualnim aktivnostima itd. Zabilješku o posmatranju nastavnik/ca unosi u svoj dnevnik na osnovu unaprijed dogovorenih kriterijuma;
- pismenim testovima znanja, kojima se provjerava učenikova/icina sposobnost čitanja, slušanja, pismenog izražavanja, jezičko znanje (gramatika na fonetskom i semantičkom nivou), pravopis i fond riječi;
- formiranjem **radne fascikle (portfolio)**, u kojoj učenici/e čuvaju odabrane radove (radni listovi, planirani zadaci itd.). Portfolio daje pregled učenikovih/icinih radova u dužem vremenskom periodu i informacije o individualnom jezičkom razvoju učenika/ce;
- putem samoocjenjivanja (samoevaluacije) pomoću različitih upitnika. Ovom metodom, koja se upotrebljava poslije određene tematske nastavne cjeline, učenici/e dobijaju povratnu informaciju o cilju nastave, navikavaju se na samokritičnost i preuzimanje odgovornosti za vlastito učenje. Upitnici su u prvim godinama učenja njemačkog jezika veoma jednostavni (npr. sa slikama), provjeravanjem domaćih zadataka.

U zavisnosti od postizanja pojedinih nastavnih ciljeva vrši se provjeravanje jezičkih vještina, pri čemu se vrši ujednačeno provjeravanje svih vještina.

SLUŠANJE I ČITANJE

Tekstovi koji se biraju za slušanje i čitanje moraju odgovarati uzrastu učenika/ce, njegovim/njenim interesovanjima i jezičkom znanju. Slušaju se različite vrste tekstova na audio ili video snimcima, pri čemu brzina govora mora biti odgovarajuća, a sam govor ne bi smio imati previše govornih karakteristika i lokalizama.

Tekstove za čitanje ne upotrebljavati za provjeravanje sposobnosti slušnog razumijevanja.

Čitanje teksta na glas ne upotrebljavati za provjeravanje razumijevanja pročitano, već za uvježbavanje izgovora i sposobnosti interpretativnog čitanja.

Prije slušanja ili čitanja kojima se provjerava razumijevanje sadržaja, detalja teksta, neka određena situacija, traženje informacija i slično, učenici/e bi morali/e dobiti jasna i nedvosmislena uputstva, kako bi lakše usmjerili/e pažnju na ono što se od njih zahtijeva. Poželjno je da uputstva sadrže i primjer.

Načini provjeravanja sposobnosti razumijevanja putem slušanja i čitanja sprovodi se:

- **usmeno:**
  - odgovori na pitanja o tekstu,
  - razgovor o tekstu,
  - obnavljanje,
  - označavanje npr. na karti,
  - uređivanje i razvrstavanje slika;
- **pismeno:**
  - odgovori na pitanja o tekstu,
  - odgovori tačno/netačno,
  - kratki odgovori,
  - zapisivanje pojedinih podataka koji nedostaju,
  - opisivanje teksta pomoću slikovnog impulsa,
  - objašnjenje ključnih riječi u tekstu.

GOVOR

Pošto je osnovni cilj nastave stranog jezika usmeno sporazumijevanje, poželjno je da se tokom učenja njemačkog jezika učenici/e što više motivišu za govor.

Da bi mogao/la provjeriti vještinu govora, koja je različita u odnosu na jezičko znanje učenika/ca, nastavnik/ca posmatra sljedeće elemente:

- tečnost govora,
- samostalnost i jasnoću izražavanja misli,
- stvaralaštvo i snalažljivost u novim situacijama,
- odgovarajuću upotrebu komunikacijskih strategija,
- odgovarajući govor u odnosu na sagovornika, cilj izražavanja,
- poznavanje teme,
- bogatstvo i odgovarajuća upotreba riječi,
- izgovor,
- gramatičku pravilnost,
- građenje rečenice (red riječi).

Učenici/e se od početka navikavaju da na osnovu dogovorenih kriterijuma i poznavanja navedenih elemenata ocjenjuju svoje znanje.

Načini provjeravanja:

- odazivanje na jezičke i nejezičke impulse nastavnika/ce,
- pretvaranje slikovnih impulsa u riječ,
- preuzimanje uloga (simulacija) i igranje kratkih dijaloga,
- navođeni dijalozi,
- odgovaranje na pitanja vezana za pređene nastavne teme,
- reagovanje na lična pitanja,
- igre za aktiviranje fonda riječi i struktura,
- recitovanje pjesama.

PISANJE

Provjeravanje pismenog izražavanja sprovodi se na tekstovima koje učenici/e pišu pomoću usmjeravanih zadataka, na osnovu modela koji im se prethodno predoči.

Učenici/e bi trebalo da imaju mogućnosti da svoje radove više puta pregledaju, dopune, poprave, srede.

Nastavnik/ca pismene radove pregleda i označava šta je u tekstu dobro, ili pak, naznači i nedostatke i ono što bi trebalo popraviti. Učenike/ce od početka navikavati da sami/e pokušaju popraviti nedostatke i ponovo prepisu uređen tekst.

Kod pisanja nastavnik/ca posmatra sljedeće elemente:

- jasnoću izražavanja i bogatstvo sadržaja,
- odgovarajuće izražavanje u odnosu na to kome je namjenjen, i svrha obavještenja,

- odgovarajuća bogatstva teksta,
- građenje rečenice (red riječi),
- odgovarajući red riječi u pasusu (rečenica),
- koherentni sastav cijelog teksta,
- površinske pokazatelje kohezije (zamjenice, sinonime, početak novog pasusa),
- jezičku pravilnost,
- oblik teksta i čitljivost rukopisa,
- pravopis.

Diktatima se provjerava znanje pravopisa **poznatog** teksta krajem petog razreda pa dalje.

Načini provjeravanja:

- rješavanje ukrštenih riječi;
- traženje riječi koje ne spadaju u tekst;
- tačno/netačno;
- pitanja i odgovori;
- zadaci za povezivanje;
- zadaci razvrstavanja;
- zadaci dopunjavanja;
- zadaci ubacivanja (sa sastavima ili bez njih);
- zadaci opisivanja (pomoću slikovnih impulsa);
- izrada planiranih zadataka na poznatu temu.

8.2. OCJENJIVANJE ZNANJA I VJEŠTINA

Ocjenjivanje znanja i vještina nastavlja se na provjeravanje znanja.

Kod ocjenjivanja znanja potrebno je poštovati sljedeća načela:

- svako ocjenjivanje je takođe i provjeravanje, a svako provjeravanje nije nužno i ocjenjivanje,
- ciljevi ocjenjivanja kod pojedinih aktivnosti moraju biti jasni; učenici/e su sa njima upoznati (npr. ocjenjivanje razumijevanja putem čitanja, ocjenjivanje jezičkog znanja, razumijevanje uputstava, pravopis),
- aktivnosti tj. vrste zadataka su one sa kojima se učenici/e upoznaju već pri provjeri znanja,
- uputstva su jasna i nedvosmislena, planirani zadaci moraju imati primjer,
- kriterijumi ocjenjivanja su unaprijed dogovoreni i učenici/e ih znaju,
- ocjenjujemo učenikovo/icino znanje, ne neznanje (uzimamo u obzir i znanje, ako učenici/e pokušavaju da stvore nešto samostalno, iako sa greškama),
- ocjenjivanjem pokušavamo da motivišemo učenika/cu.

OCJENJIVANJE USMENO IZRAŽAVANJA

Ovdje se primjenjuje postupak kao kod provjeravanja znanja (posmatranje učenika/ca pri određenim aktivnostima). Usmeno ispitivanje (a ne ocjenjivanje) pojedinih učenika/ca je neautentična aktivnost, koja nije u skladu sa nastavnim ciljevima (razgovor). U II ciklusu (V, VI, VII razred) uopšte ne bi trebalo vršiti ispitivanja učenika/ca pojedinačno, a u višim razredima to bi trebalo da bude izuzetak, a ne pravilo. Prilikom provjeravanja govornih aktivnosti nastavnik/ca može ocijeniti takođe i razumijevanje putem čitanja i slušanja. Za svaki klasifikacioni period učenici/e bi trebalo da imaju najmanje po jednu ocjenu.

OCJENJIVANJE PISMENOG IZRAŽAVANJA

Pismeno ocjenjujemo, kada na osnovu provjeravanja utvrdimo, da je nastavni sadržaj primjerno usvojen i utvrđen. Ocjenjujemo slične vrste zadataka kao što smo i provjeravali.

Ocjenjivanje sposobnosti pismenog izražavanja protiče slično, kao i provjeravanje.

Pismenim zadacima ocjenjuje se još i:

- razumijevanje putem slušanja i čitanja,
- sposobnost upotrebe jezičkih zakonitosti,
- bogatstvo i odgovarajuća upotreba riječi.

Način ocjenjivanja pismenog izražavanja:

- **školski pismeni zadaci, odnosno testovi** kojima ocjenjujemo postignuto znanje svih učenika/ca u određenoj tematskoj cjelini ili u određenom vremenskom periodu. U I i II polugodištu učenici/e imaju po jedan pismeni zadatak, osim u IV i V razredu (ne daju se pismeni zadaci). Pismeni zadaci/testovi se rade 2 školska časa (blok čas) ili na 2 uzastopna časa. Namjenu ocjenjivanja nastavnik/ca mora unaprijed da najavi, kao i sastav i obim građe. Zadatak je sastavljen tako da se počne sa lakšim, pa onda sa težim zadacima. Obim pismenog zadatka mora biti odgovarajući i oprobano. (Praksa je pokazala da je obim značajniji činilac od težine zadatka). Broj mogućih bodova je unaprijed određen i napisan. Poslije pismenog zadatka, odnosno testa slijedi ispravak, kojeg učenici/e zajedno pišu;
- **kontrolni zadaci**, mogu biti kraći od školskih zadataka. Njima nastavnik/ca može ocjenjivati parcijalna znanja ili vještine učenika/ca, (npr. razumijevanje putem čitanja, pismeno izražavanje itd.). I kontrolni zadaci moraju biti unaprijed zakazani i za njih važe isti principi kao i za pismene zadatke/testove;
- **radna fascikla (portfolio)** prema *Evropskom jezičkom porfoliu* sadrži tri elementa: **pasoš**, koji sadrži zvanične sertifikate i dokaze o postignutim jezičkim kompetencijama kao i dio za upisivanje rezultata samoocjenjivanja i internog ili eksternog ocjenjivanja u školi, **jezičku biografiju**, koja služi za samoevaluaciju, odnosno procjenu vlastitog znanja i napredovanja kao i plan aktivnosti za poboljšanje jezičkih kompetencija, **dosije** služi da učenici/e ostavljaju svoje zadatke (radove) koje su dogovorili/e sa nastavnikom/com na početku školske godine. Isto tako se dogovore po kojim načelima će ih odabrati (šta im je najbolje uspjele, šta im je najdraže ...), i po kojim kriterijumima će ih nastavnik/ca ocjenjivati na kraju godine;
- **domaći pismeni zadaci**, su sastavni dio učenja njemačkog jezika, ali ne bi trebalo da opterećuju učenike/ce i roditelje. Moraju biti pažljivo pripremljeni, sa jasnim uputstvima i ciljevima. Nastavnik/ca po potrebi, daje učenicima/ama zaduženja,

pomoću kojih se navikavaju na redovno ispunjavanje obaveza. Uspješni su oni zadaci, o kojima učenici/e dobiju potvratnu informaciju. Domaći zadaci ne smiju prevazilaziti mogućnosti učenika/ca, i ne zahtijevati uključivanje roditelja (odraslih). Isto tako je značajna diferencijacija zadataka u odnosu na različite sposobnosti, saznanja i nastavne stilove, kao i interesovanje učenika/ca. Ne mora biti ocijenjen svaki domaći pismeni zadatak.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU

9.1. Materijalni uslovi

Da bi se nastava njemačkog jezika kvalitetno izvodila potrebno je da škola obezbijedi dobre materijalne uslove za opremanje učionice, kabineta za nastavnike/ce, formiranje medijateke pri školi i opremanje učioničke biblioteke knjižnim fondom za njemački jezik.

9.2. Standardi i normativi

a) Prostorni uslovi

Nastava njemačkog jezika u osnovnoj školi trebalo bi da se izvodi u posebnoj učionici, koja mora biti većih dimenzija i sa mogućnošću dobrog zatamanjivanja (poželjna bi bila i dobra zvučna izolacija). Učionički namještaj ne bi smio biti predimenzioniran zbog efikasnog i brzog razmještanja u zavisnosti od aktivnosti i oblika izvođenja nastave.

Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika/cu, radi korišćenja za pripremu časa, za odlaganje opreme i učila, radova učenika/ca i kao pomoćni prostor za pripremanje projektnih zadataka.

b) Oprema i učila

Učionica bi trebalo da bude opremljena:

- zatvorenim i otvorenim policama za priručnu čačku biblioteku, odlaganje učeničkih radova i manipulativa koji se koriste kao očigledna sredstva tokom izvođenja nastave njemačkog jezika,
- kvalitetnom muzičkom linijom,
- grafoskopom,
- TV-prijemnikom, video-rikorderom ili DVD-rikorderom (ukoliko u školi ne postoji medijateka),
- umreženim računarom i softverskom podrškom za učenje stranog jezika (ukoliko u školi ne postoji medijateka ili specijalizovana učionica za informatiku),
- geografske karte (Evropa, Njemačka, Švajcarska, Austrija),
- različita nastavna pomoćna sredstva: audio i video kasete sa snimljenim materijalom, didaktički kompleti.

c) Udžbenici

Pedagoški kriterijumi za izbor udžbenika, odnosno tematskih sadržaja su autentičnost teksta, mogućnost sadržajnog povezivanja, stepen motivacije i interesovanja, starosna struktura učenika/ca.

Osnova su kompleti udžbenika sa kasetama, radnim sveskama, priručnikom za nastavnika/cu.

Koristiće se njemački udžbenici rađeni prema važećim evropskim standardima.

9.3. Okvirni spisak literature i drugih izvora

1. Bjelica/Ostojić: *Igre u nastavi stranih jezika*, Svjetlost, Sarajevo, 1983.
2. Dahlhaus, B.: *Fertigkeit Hören*, Langenscheidt, München, 1994.
3. *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*, Langenscheidt, München, 2001.
4. Glabionat, Müller, Rusch, Schmitz, Wertenschlag: *Profile deutsch, Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen*, Langenscheidt, München, 2001.
5. Ehlers, S.: *Literarische Texte lesen lernen*, Klett Edition Deutsch als Fremdsprache, München, 1992.
6. Neuner, G., Hunfeld, H.: *Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts*, Langenscheidt, Berlin, 1997.
7. Rug, W., Tomaszewski, A.: *Grammatik mit Sinn und Verstand*, Klett Edition Deutsch, München, 1993.
8. Šekularac, B.: *Provjera znanja učenika kao sastavni dio nastavnog procesa*, U: Strani jezik u nastavi, Nikšić, 1992, str. 105-113.
9. Šotra, T.: *Interkulturalni pristup: izazov u nastavi stranih jezika*, U: Savremene tendencije u nastavi stranog jezika, Nikšić, 2001, str- 111-122.
10. Točanac-Milivojević, D.: *Raznovrsnost primene komunikativnog pristupa – Početna nastava/učenje stranog jezika na ranom uzrasnom nivou*, U: Metode u nastavi i učenju stranog jezika, Beograd, 1997, str. 82-89.
11. *Osnove za obnovu nastavnih planova i programa osnovne škole*, Podgorica, 2002.

U skladu sa ciljevima kurikuluma, nastavnici/e mogu dopunjavati literaturu ili preporučiti korišćenje drugih izvora u cilju osavremenjavanja nastave, novih dostignuća na polju jezičkih znanja, za zadovoljavanje interesa lokalne zajednice, interesa učenika/ca i interesa socijalnih partnera.

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Nastavu njemačkog jezika u osnovnoj školi izvode: *profesor njemačkog jezika i književnosti* (Filološki fakultet – germanistika, Filozofski fakultet – katedra za njemački jezik), *diplomirani filolog* (Filološki fakultet – germanistika, Filozofski fakultet – katedra za njemački jezik), *diplomirani germanista* (Filološki fakultet – germanistika, Filozofski fakultet – katedra za njemački jezik).